

Õiguskantsler

Esimees Priit Pikamäe
Riigikohus
kantselei@riigikohus.ee

Teie 03.09.2013 nr 4-3-116-13

Meie 16.09.2013 nr 9-2/131167/1303966

**Arvamus põhiseaduslikkuse järelevalve menetluses
Riigilõivuseaduse § 56 lg 1 ja lisa 1 (kehtivus 01.01.2009 kuni 31.12.2010)
Riigilõivuseaduse § 56 lg 1 ja 19 ning lisa 1 (kehtivus 01.01.2009 kuni 31.12.2010)**

Austatud Riigikohtu esimees

Pöördusite minu poole ja küsisite põhiseaduslikkuse järelevalve asjas 3-4-1-35-13 teist korda¹ (Harju Maakohus tsiviilasi nr 2-09-52419) arvamust, kas Eesti Vabariigi põhiseadusega (Põhiseadus) on kooskõlas:

- a) hagi esitamise ajal 31.12.2009 kehtinud riigilõivuseaduse (RLS) § 56 lg 1 ja lisa 1 sätted, mis koostoimes nägid ette kohustuse tasuda tsiviilasjas hinnaga 901 062,58 krooni hagiavalduselt riigilõivu summas 75 000 krooni, ning
- b) apellatsioonkaebuse esitamise ajal 12.10.2010 kehtinud RLS § 56 lg 1 ja 19 ning lisa 1 sätted, mis koostoimes nägid ette kohustuse tasuda tsiviilasjas hinnaga 221 062,58 krooni apellatsioonkaebuselt riigilõivu summas 22 500 krooni.

Viitasite, et samas küsimuses tagastas Riigikohus oma 25.06.2013 määrusega [3-4-1-16-13](#) põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse (PSJKS) § 11 lg 2 alusel Harju Maakohu 19.04.2013 põhiseaduslikkuse järelevalve algatamise taotluse läbivaatamatult, kuna selle läbivaatamine ei kuulu Riigikohtu pädevusse. Riigikohus leidis, et Harju Maakohus ei lahendanud 19.04.2013 määrusega hageja riigilõivu tagastamise taotlust, vaid lükkas taotluse lahendamise edasi aega pärast riigilõivuseaduse normide põhiseaduslikkuse kontrolli Riigikohtus. Riigikohtu hinnangul aga ei luba PSJKS § 9 lg 1 kohtul põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetlust algatada enne asja lõplikku otsustamist. Seejuures viitas Riigikohus oma 01.04.2004 määruse [3-4-1-2-04](#) punktidele 13–18. Riigikohus asus seisukohale, et kohus ei saa teha määrust ainuüksi põhiseaduslikkuse järelevalve taotluse lahendamise kohta. Samuti leidis Riigikohus, et tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 356 lg 2 alusel võib kohus menetluse peatada Riigikohtu menetluses oleva põhiseaduslikkuse järelevalve asja lahendamise ajaks kuni Riigikohtu otsuse jõustumiseni, kui see võib mõjutada tsiviilasjas kohaldamisele kuuluva õigustloova akti kehtivust. Selle sätte rakendamine eeldab Riigikohtu hinnangul, et põhiseaduslikkuse järelevalve menetlus on Riigikohtus juba alanud.

¹ Esimest korda samas asjas 24.04.2013 kirjas nr 4-3-51-13, põhiseaduslikkuse järelevalve asi nr 3-4-1-16-13.

Harju Maakohus, lähtudes Riigikohtu 25.06.2013 määrusest [3-4-1-16-13](#), rahuldab oma 26.06.2013 määruses 2-09-52419 osaliselt hageja taotluse enamtasutud riigilõivu tagastamiseks, määras tasuda tulnud riigilõivu määradeks vastavalt 2 316,79 ja 750,96 eurot, tunnistab asjassepuutuvad sätted Põhiseadusega vastuolus olevaks ning edastas määruse põhiseaduslikkuse järelevalve menetluse läbiviimiseks Riigikohtule.

Tutvunud Harju Maakohtu 19.04.2013 ja 26.06.2013 määrustega tsiviilasjas 2-09-52419 ning Riigikohtu 25.06.2013 määrusega [3-4-1-16-13](#), jään endiselt seisukohtadele, mille esitasin Riigikohtule oma 21.05.2013 kirjas nr [9-2/130650/1302265](#). Teisisõnu **leian, et**

a) Põhiseaduse § 15 lg 1 lausega 1 ning §-ga 11 ei olnud kooskõlas hagi esitamise ajal 31.12.2009 kehtinud RLS § 56 lg 1 ja lisa 1 sätted, mis koostoimes nägid ette kohustuse tasuda tsiviilasjas hinnaga 901 062, 58 krooni hagiavalduselt riigilõivu summas 75 000 krooni, ning

b) Põhiseaduse § 15 lõikega 1, § 24 lõikega 5 ning §-ga 11 ei olnud kooskõlas apellatsioonkaebuse esitamise ajal 12.10.2010 kehtinud RLS § 56 lg 1 ja 19 ning lisa 1 sätted, mis koostoimes nägid ette kohustuse tasuda tsiviilasjas hinnaga 221 062,58 krooni apellatsioonkaebuselt riigilõivu summas 22 500 krooni.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Hent Kalmo
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel